

Güncel Gelişmeler Işığında Türkiye’de Milliyetçiliğin Kavramsal Çerçevesi

Dr. Öğr. Üyesi Gökberk YÜCEL Bozok Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Milliyetçilik her coğrafyada, toplumların kendine özgü sosyal dinamikleriyle şekillenmiştir. Bu yönüyle, her ülkede ve toplumda farklı karakteristiğe bürünmektedir. Bu bağlamda, Pkk/Pyd ve Daeş terör örgütlerinin ülkemizin içerisinde ve güney sınırlarımızda oluşturduğu tehdit; Fetö’nün hem Türk Devleti’nin içeriden parçalanmasını hedefleyen paralel devlet yapılanması hem de 15 Temmuz 2016’da kalkıştığı hain darbe teşebbüsü ve işgal girişimi, Türkiye’de milliyetçi söylemin yükseldiğine ilişkin kamuoyunda tartışmaları beraberinde getirmiştir. Lakin tartışmaların, doğru ve berrak bir zeminde yürütülmesi elzemdir. Zira Türk milliyetçiliğinin kavramsal zeminini, zihniyet haritasını ve zamansal derinliğini anlamadan yürütülecek tartışmalar, Avrupa’da yükselen aşırı sağ popülist siyaset ile Türk milliyetçiliğinin aynı ivmede seyrettiği yanılığını beraberinde getirecektir.

Türkiye’de milliyetçiliğin temel mottolarından **birincisi**, toplum/kimlik ile güvenlik ilişkisinin devletin varlığı üzerinden kurulmasıdır. Diğer bir ifadeyle, Türk toplumunun ontolojik (varoluşsal) güvenliğini oluşturan zemin, devlet(li) olmak kavramıdır. Devletli olmak, hem sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik düzenin ve uyumun birinci şartıdır hem de millet olmanın başat faktörüdür. 2000 yıllık Türk Devlet geleneğinin kurucu metinlerinden birini oluşturan Orhun Abidelerinden Nizamülmülk’ün siyasetnamesi, Kınalızade Ali’nin Daireyi Adaleti ve Ahmet Cevdet Paşa’nın Tarih-i Cevdet ve Kava’id-i Osmaniyye eserlerine kadar Türk literatüründe, devletin varlığı her daim öncelikli mesele olarak ele alınmıştır. Bu noktada, Türk milletinin devlet ve töre (hukuk) sahibi olması, hem kendi varlığı açısından hem de dünyada adaletin ve düzenin sağlanması bağlamında önem arz etmiştir. Bilge Kağan’ın Orhun Abidelerinde yer alan “Türk kağanı Ötüken’de (başkentte) oturdukça il de (devlette) sıkıntı yoktur.” sözü, bu düşüncenin açıklanmasında en önemli örneklerden biridir. Bununla beraber Türklerde, devlet ortadan kalktığı andan itibaren, sosyal, iktisadi ve siyasi düzenin de bozulacağı ve Türk milletinin varlığıyla ilgili tehdidin doğacağı öngörülmüştür. Yaşadığımız son dönemde, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin Suriye sınırlarımızın terör unsurlarından temizlenmesi amacıyla yürüttüğü “Fırat Kalkan ve Zeytin Dalı” operasyonları, devlet olma bilincinin doğal refleksi olarak görülebilir.

Bu noktada, Anadolu'da Türk varlığının miladını teşkil etmesi bakımında 26 Ağustos 1071 Malazgirt Zaferi; Anadolu'nun ebedi Türk yurdu olduğu motivasyonunu göstermesi bakımında 26 Ağustos Sakarya Meydan Muharebesi ve 30 Ağustos Zaferleri, tarihi hafızanın milli semboller ve ritüeller çerçevesinde milli bilince bürünmesi bakımında millet olma pratiğinin bir yansıması olarak ülkemizde coşkuyla kutlanmaktadır. Mamafih, Bilge Kağan'ın "Ey Türk üstte mavi gök çökmedikçe, altta yağız yer delinmedikçe senin ilini (devletini) ve töreni (yasalarını) kim bozabilir" sözü ile Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar olacaktır" özdeyişi, devlet bilincimizdeki sürekliliğin milliyetçi söylemde bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun dışında, Suriye sınırımızda Türk Ordusu'nun düzenlediği sınır ötesi operasyonlar, aynı zamanda etnik ve dini ayırım gözetmeksizin, Suriye halkına barış, huzur ve adaleti getirme prensiplerini de içermektedir. Mamafih, "Zeytin Dalı" operasyonu esnasında Türk askerinin, yol nereye sorusuna verdiği "Kızılelma'ya" cevabı, Türklere devletli olmanın, aynı zamanda bütün dünyada nizamı ve adaleti tesis etme ülküsüne sahip olmak anlamını da taşımaktadır. "Kızılelma" bu noktada, köklü ve eski olan adalet ve düzen getirme ülküsünün sembolünü temsil etmektedir.

Türkiye'de milliyetçiliğin **ikinci** ana unsuru ise, milli kimlik ile devlet kimliği arasında kurduğu ilişkidir. Devlet sahibi olmak, bu bağlamda, millet olma psikolojisinin ve sosyolojisinin ana harcını teşkil etmektedir. Bu bağlamda, nesep (soy) asabiyetine (aidiyeti) sahip olan etnik unsurlar, devletli olmanın ortaya koyduğu sebep asabiyetiyle (kültür, ortak yaşanmışlık ve bir arada yaşama iradesi) Türk kimliği çatısı altında birleşmişlerdir. Bu düsturdan hareketle, Türklük, kültürel tecrübe ve birikimin devlet nizamında siyasal bedene sahip olmasıdır. Bu bağlamda, Orhun Abidelerinde yer alan, Soğd, Tibet, Otuz Tatar, Dokuz Oğuzlar gibi soy aidiyetlerinin (nesep asabiyeti) Türk Budunu (milleti) şahsında bütünleşmesi prensibi, bugün hala geçerliliğini korumaktadır. Türklük mensubiyeti, yabancı düşmanlığı ve etnik ayrımcılığı dışlayıcı, şovenist ve ırkçı tutumları tarihi ve kültürel alanından uzak tutan bir mahiyete sahiptir. Diğer bir tabirle, Türk milletinin İslam dinine mensubiyeti sebebiyle Türk milliyetçiliğinde hakim anlayış, dışlayıcı ve ötekileştirici bir dil yerine, bütünleştirici ve kapsayıcı bir çerçeve ortaya koymuştur. Dolayısıyla, Türk kimliğine mensubiyet şuuru, Türk devletine ait olma ve devletle gelen istiklal ve istikbalinden vazgeçememe pratiğine dönüşmüştür.